

Riktlinjer för anhörigstöd

Inledning

Den 1 juli 2009 förstärktes lagen om anhörigstöd. Regeringspropositionen ”2008/09:82 Personer som vårdar eller stödjer närstående” låg till grund för skärpningen av Socialtjänstlagen.

Socialtjänstens riktlinje stödjer sig på Socialtjänstlagen och Socialstyrelsens vägledning till kommunerna, 2016 Stöd till anhöriga.

SoL 5 kap 10§ ”Socialnämnden ska erbjuda stöd för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder.”

Bestämmelsen i 5 kap. 10 § SoL omfattar socialtjänstens hela verksamhet. Alla anställda inom socialtjänsten har skyldighet att uppmärksamma anhörigas behov av stöd och att förmedla stödet.

Dessa riktlinjer omfattar det anhörigstöd som avses i ovan nämnda förarbeten, lag och vägledning. Med anhörigstöd menas olika former av insatser som syftar till att fysiskt, psykiskt och socialt underlätta den anhöriges situation. Med anhörig avses den person som på något sätt ger omsorg, vård och/eller stöd. Anhörig kan vara tex. släkt, vänner, grannar och är inte kopplat till om stödet ges sällan eller är mer omfattande. Den som är i behov av hjälp benämns närstående. Riktlinjerna omfattar de insatser som ska underlätta för personer som vårdar och stödjer en närstående som är långvarigt sjuk eller äldre eller stödjer en närstående som har funktionshinder.

Mål och syfte

Syftet med att stödja anhöriga är framförallt att minska deras fysiska och psykiska belastning. Den anhöriga kan genom stödet få en förbättrad livssituation samtidigt som risken för egen ohälsa kan minskas. Ett väl fungerande stöd till de personer som vårdar eller stödjer närstående kan leda till att anhöriga orkar vårda och stödja en person under en längre tid än man annars skulle ha gjort.

Målsättning för anhörigstödet i Piteå kommun är att:

- Anhöriga ska få god information och kunskap.
- Anhörigstödet ska ge avlösning/avlastning.
- Anhörigstödet ska vara lättillgängligt.
- Anhörigstödet ska erbjudas i rätt tid.
- All personal inom socialtjänsten ska arbeta i en anhörigstödande kultur, där anhöriga ska känna sig sedda, hörda och delaktiga.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2014-05-14	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2020-11-01
Redaktör Omsorgschef		Beslutat av Socialnämnden	
Dokumentnamn Riktlinjer för anhörigstöd		Dokumenttyp Riktlinjer	1 (4)

Målgrupper för anhörigstödet i Piteå kommun:

I socialstyrelsens vägledning från 2016 påtalas att man vid uppföljning av bestämmelserna sett att merparten av anhörigstödet har riktats till anhöriga till äldre personer. Det är därför viktigt att lyfta fram att bestämmelsen gäller alla anhöriga som i vardagen ger hjälp i form av vård, omsorg och stöd till närstående i det egna hemmet, oavsett ålder, sjukdomstillstånd eller funktionshinder.

Det kan till exempel omfatta:

- anhöriga till personer med fysisk funktionsnedsättning
- anhöriga till personer med psykisk funktionsnedsättning
- anhöriga till personer med utvecklingsstörning eller annan intellektuell funktionsnedsättning
- anhöriga till personer med långvarig psykisk sjukdom
- anhöriga till personer med långvarig eller kronisk fysisk sjukdom
- anhöriga till personer med missbruks- och beroendeproblematik
- föräldrar till barn under 18 år med någon av ovanstående sjukdom eller funktionsnedsättning
- föräldrar till vuxna barn med någon av ovanstående sjukdom eller funktionsnedsättning
- vuxna barn till person med någon av ovanstående sjukdom eller funktionsnedsättning

Utformning av anhörigstödet

Kommunen kan erbjuda anhörigstöd på två sätt, dels som biståndsbeslut enligt SoL 4 kap. 1 § eller som generell service enligt socialtjänstlagen.

Direkt anhörigstöd

Individuellt inriktade insatser i form av bistånd eller service riktat direkt till den som vårdar. Direkt anhörigstöd kan vara:

- Information
- Enskild rådgivning
- Gruppverksamhet
- Utbildning
- Avlösning
- Samvaron
- Anhörigsammankomster

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2014-05-14	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2020-11-01
Redaktör Omsorgschef		Beslutat av Socialnämnden	
Dokumentnamn Riktlinjer för anhörigstöd		Dokumenttyp Riktlinjer	2 (4)

Indirekt anhörigstöd

Bistånd som är riktat till omsorgstagaren och som även avlastar den anhörige. Indirekt anhörigstöd kan erhållas som biståndsbedömda insatser med stöd av socialtjänstlagen (SoL) eller insatser beviljade med stöd av lag om service för vissa funktionshindrade (LSS), och kan bestå av:

- Hemtjänst
- Personlig assistans
- Kontaktperson
- Ledsagare
- Dagverksamhet (SoL)
- Daglig verksamhet (LSS)
- Växelvård-Korttidsvistelse
- Boendestöd
- Särskilda boendeformer
- Träffpunkter
- Färdtjänst

Förmedling av utbudet

För att nå anhöriga är det viktigt att lyckas med att förmedla vilka möjligheter och rättigheter som finns till de anhöriga som vårdar närstående. Samtliga medarbetare inom socialtjänsten har därför ett särskilt ansvar för att lämna information om anhörigstödet och slussa vidare den anhörige till anhörigstödjare eller annan funktion som kan lämna rätt stöd.

Utöver det ska också

- Information om kommunens anhörigstöd spridas till medborgare genom uppsökande verksamhet.
- Informationsfolder som beskriver socialtjänstens samlade utbud av anhörigstöd finnas tillgänglig.
- Aktuell information ska förmedlas via kommunens hemsida.
- Information ska ges muntligt och skriftligt på olika sammankomster och nätverksträffar som anordnas av socialtjänstens olika verksamheter.
- Frivillig- och intresse organisationer ska få information om anhörigstödet och ha tillgång till befintligt informationsmaterial.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2014-05-14	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2020-11-01
Redaktör Omsorgschef		Beslutat av Socialnämnden	
Dokumentnamn Riktlinjer för anhörigstöd		Dokumenttyp Riktlinjer	3 (4)

Samverkan

I socialstyrelsens vägledning lyfts vikten av samverkan mellan olika huvudmän som viktigt för att ge anhöriga bästa möjliga stöd. Socialtjänsten ska därför samverka i ett så tidigt skede som möjligt med verksamheter inom regionen samt med frivillig- och intresseorganisationer.

Ansvarsfördelning

Förvaltningschef är ytterst ansvarig för förvaltningens verksamhet, inklusive stödet till anhöriga.

Chefer i verksamheten ansvarar för att personalen har kunskap om anhörigstödet och att det i organisationen finns möjlighet att bidra till anhörigstödande insatser. Samt ansvarar för att rutiner finns för att säkerställa och följa upp anhörigstödet inom respektive verksamhet.

Anhörigkoordinator - ansvarar för att koordinera, genomföra och utveckla anhörigstödet enligt denna riktlinje.

Anhörigkoordinator ansvarar också för att planera och genomföra det direkta anhörigstödet som handlar om information, enskild rådgivning, gruppverksamhet och utbildning.

Samtliga medarbetare ska också:

- Målmedvetet arbeta för att anhöriga ska känna sig sedda, hörda och delaktiga.
- Erbjuder anhöriga delaktighet i vården, omsorgen och övriga aktiviteter, om omsorgstagaren så tillåter.
- Ge anhöriga god information och kunskap.
- Erbjuder anhöriga information om avlösning.
- Anpassa anhörigstödet så att det upplevs lättillgängligt och flexibelt.
- Bidra till en anhörigstödande kultur.

Uppföljning/utvärdering

Arbetet med anhörigstöd ska kontinuerligt följas upp och utvärderas för att säkerställa att lagstiftning och vägledning följs samt att anhörigstödet håller en god kvalitet. Anhörigkoordinator ansvarar för att årligen rapportera till socialnämnden hur arbetet fortlöper samt vilka eventuella brister eller behov av förbättringar som uppmärksammas. Socialnämnden ska besluta om revidering av dessa riktlinjer vid behov.

Kvalitetsdokument	Upprättat (dat.) 2014-05-14	Giltigt (till och med) Tills vidare	Senast reviderat (dat.) 2020-11-01
Redaktör Omsorgschef		Beslutat av Socialnämnden	
Dokumentnamn Riktlinjer för anhörigstöd		Dokumenttyp Riktlinjer	4 (4)